

Skærtorsdag 2024

Salmer: 785, 456, 588, 45, 202, Efter altergang 473

Kom, Herre Jesus. Amen.

Sl 116; 1 Kor 11, 23-26; Joh 13, 1-15

Det sidste aftensmåltid, det, vi med et gammelt ord kalder nadver, er så fortættet af følelser og spændinger, at det næsten ikke kan beskrives med ord. Og for at vi skal kunne forstå, hvad der er på færde, er vi nødt til at se på begrebet venskab. Vi ved alle, hvad en rigtig ven er; det er en, man kan være umiddelbar sammen med, en som ikke prompte kræver noget igen for en tjeneste, han eller hun har gjort en. I et sandt venskab anerkender man hinanden som ligemænd, også selv om man måske ikke altid er det. En rigtig ven er derfor vanskelig at finde og holde fast på, og svigter den ene venskabet, har det altid voldsomme, følelsesmæssige konsekvenser. Der findes også afarter af venskaber, f.eks. de politiske, hvor der krammes og rystes hænder til den store guldmedalje, men hvor venskabet altid er en del af et

magtforhold, hvorfor det er ganske skrøbeligt;

Hvideruslands Lukasjenko og Ruslands Putin er venner, men ikke mere, end at de stedse vogter over hinanden, ligesom præsident Biden og premierminister Netanyahu, blot for at give nogle aktuelle eksempler.

For i en falden verden er der nemlig intet magttomt rum, slet ikke i politiske venskaber; en tjeneste vil næsten altid kræve en modtjeneste, og bliver den ene part i venskabet stærk nok, kan man være sikker på, at venskabet enten ryger sig en tur, eller at den anden, mindre magtfulde part ryger længere ned på vennelisten, hvor der ikke bliver ringet så ofte. Det er værd at erindre, når vi f.eks. skal tænke over, hvorfor vi her i norden generelt har haft gode, trygge samfund baseret på fælles tillid. Det har noget at gøre med, at vi som frie borgere som noget naturligt har hjulpet hinanden meget ofte uden at forvente noget til gengæld. Det er en grundtanke, en kultur, som vi skal påpasselige med ikke at smide overbord, men vi er tæt på det, for magten taler sit tydelige sprog i disse tider; tænk bare på debatten om

arbejdstid, hvor de selvsamme politikere, der har barberet forsvaret ned til ingenting, nu kommanderer os alle ud til samlebandet i våbenindustrien 24-7. Dertil skal der også tjenes penge til velfærden, og derfor skal ingen mor eller far drømme om at gå hjemme hos børnene, mens de er små, for så tjener de ingen penge til den fælles kasse, mens de går og slider på de fortove, vi andre betaler til, som en minister, hvis titel paradoksalt nok betyder tjener, kom for skade at sige i en folketingsdebat for nylig. Det kan undre, hvorfor denne tankegang, hvor borgeren er til for staten, har vundet så stort gehør, når det netop – som nævnt – er frie borgeres lyst og evne til selv at ønske at bidrage til fællesskabet, der har gjort vort land så godt at leve i.

Derfor har evangeliet om fodvaskningen noget væsentligt at sige til os. For det handler om Gud den almægtige, der kom til jorden ikke alene i en tjeners skikkelse, men som vores ven, og vel at mærke en ven, som som ikke misbruger sin magt over os. For vi kan

ikke komme uden om, at Gud er mægtigere end os. Han kunne have valgt at straffe os i en uendelighed p.g.a. vor ulydighed og ondskab, men i stedet påtog han sig at lide en evig uretfærdighed, at han, den skyldfrie, måtte dø en forbryders død. Det betyder, at vi er evigt bundet til ham, og at vi derfor aldrig kan gøre os til herre over hinanden. Det kræver en forklaring:

Palmesøndag ligger ikke langt tilbage, den dag, da Jesus drog ind i Jerusalem til sejrsråb, hvor han jog kræmmerne ud af templet og væltede deres stader for selv at indtage pladsen, hvor børnene hyldede ham og folk aldrig blev trætte af at lytte til ham. Denne aften er der imidlertid krise, tingene går ikke, som disciplene havde forventet, for også de går med en politiker i maven og nærer forhåbninger til Jesus, som han hverken kan eller vil indfri. På få dage har han fået vendt stemningen imod sig netop ved at tale magthaverne, især ypperstepræsterne og farisæerne, imod. De ville selv fylde templet, det skulle Jesus ikke komme og gøre.

Hans time er derfor kommet, det er nu, fårene skilles fra bukkene, forræderen Judas og de øvrige disciples vaklende moral udstilles. »*Jeg vil sætte mit liv til for dig*« siger Peter senere denne aften, og i det samme rammer dommen ham: »*Hanen skal ikke gale, før du har fornægtet mig tre gange*« er Jesu svar til Peter. Jesus har allerede forudset det store frafald, og der er ingen grund til at behandle disciplene pænt. Men kærligheden, hører vi, er intakt. Jesus elsker dem til det sidste og fornædret sig, vasker deres beskidte fødder og tørrer dem med det klæde, han har bundet om livet. »*Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder!*« udbryder Peter, og det er nok ikke kun fordi, han ikke vil have, at Jesus skal ydmyge sig. Peter aner instinktivt, at Jesus i denne handling gør sig til herre over ham på en mere vidtrækkende måde, end han bryder sig om; for Jesus er mester og Peter discipel, og egentlig burde Peter vaske Jesu fødder, men nu er forholdet altså vendt på hovedet, og Peter føler, at grænserne for, hvem der er skyldig at gøre hvad, er brudt. Pludselig skylder han Jesus så

meget mere end blot at være en hengiven discipel, han skylder ham sig selv, alt hvad han er. Han kan ikke handle eller betale sig ud af forholdet. Og hvorfor fornemmer Peter dette? Det gør han, fordi han har oplevet, at Jesus aldrig selv holder noget af sig selv tilbage, og de mennesker, han fremhæver, er mennesker, der deler ud af alt det, de har; enken, som gav sin sidste skærv til de fattige, synderinden, der ødslede sine penge bort på kostbar salve til Jesus f.eks. Jesu liv er fuldt af personlige møder, der har voldsomme konsekvenser for de involverede, nemlig en radikal, personlig omvendelse.

Peters fornemmelse var rigtig, for Jesus nøjedes ikke med at vaske disciplenes fødder; han gik i døden for dem, som han gik i døden for os, og når et andet menneske gør noget sådant, da står vi i evig gæld til ham eller hende. Vi står altså i evig gæld til Jesus Kristus. Og det bryder vi os sjældent om at høre, for heller ikke vi ønsker at skyldte Jesus noget, vi vil helst ikke have hans venskab, men vil

hellere nøjes med vore egne venskaber og en behandlingsgaranti. Kan Jesus måske sørge for daginstitutioner, plejehjem og de fortove, vi skal gå på? Det kan han måske nok, men det vil han ikke, han vil give os en anden indstilling til tingene. For Jesus kommer for at frigøre os fra en kultur, hvor én ydelse kræver en modydelse, en kultur, hvor vi vogter over de hjemmegående husmødres gang på de fortove, vi arne hårdtarbejdende har betalt for. Jesus kræver ikke, at disciplene bøjer sig for ham og vasker hans fødder, efter at han har vasket deres. Han bebrejder dem ikke engang deres frafald og forræderi, for han er en ven, der er »larger than life«, han sender dem ud i verden for at tjene andre ved sit eget eksempel, og derefter er de alene bundet til ham ved deres samvittighed. Det er den kristne frihed i sin essens. Dermed får vennetjenesten et andet indhold; din højre hånd skal ikke vide, hvad din venstre gør, for så bliver din godhed et middel til at opnå anerkendelse hos andre, til at gøre dig til herre over den, du gør en tjeneste. Tro i stedet på, at din tjeneste forplanter sig, lige som når

man slår smut på en dejlig dag ved stranden. Og sker det, at din godhed intet synligt resultat efterlader sig, er der ikke noget at gøre ved det, du må alligevel fortsætte din gerning. Men du er fri til at gøre den, som du finder rigtig. Og skal vort samfund være til at holde ud at leve i, så er det den indstilling, vi er nødt til at indtage, måske ved at sætte fordringerne til staten ned og i stedet selv gøre en indsats helt uden bagtanker.

I én af vore fine salmer synger vi: »*Thi da Guds søn til jorden kom, det var kun tro, han ledte om.*« Når Gud vil have vor tro og ikke vore gerninger, så er det fordi han ved, hvor gerne vi vil vigte os af dem og gøre os til herre over andre mennesker med dem. Men kun én er vor herre, han, som blev vor ven, vor tjener, han som indbyder os til sit bord, og som til stadighed deler ud af sig selv for at være, hvor vi er, for at være vor tjener.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen